

Arvamuse esitamine hädaolukorra seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste täiendamise seaduse eelnõu kohta

Lugupeetud Lauri Läänemets!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Siseministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust hädaolukorra seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste täiendamise seaduse eelnõu kohta, millega kehtestatakse nõuded varjumiskohtadele ja varjumise korraldusele. Oleme eelnõuga tutvunud ning esitame järgnevalt Kaubanduskoja seisukohad:

1. Hoone nõuded varjendite ja varjumiskohtade loomisel

Käesoleva eelnõu lisas 1 oleva rakendusakti kavandiga nr 3 sätestatakse nõuded varjenditele ja varjumiskohtadele. Hetkel ei ole veel rakendusakti kavandis nr 3 kirjas varjendite ja varjumiskohtade nõudeid.

Kaubanduskoda soovib teada, kas siis, kui saavad paika varjendite ja varjumiskohtade nõuded, vaadatakse üle ka muud ehitiste tehnilised nõuded. Kaubanduskoja hinnangul on see väga oluline, et ei tekiks olukorda, kus hoonetele on tehtud korralikud nõuetele vastavad varjendid, kuid näiteks hoone tabamuse saamise puhul ei ole sellest kasu, sest kogu maja kukub kokku koos varjendiga. Seega on Kaubanduskoja hinnangul väga oluline see, et varjendite nõuete rakendumisel oleks tagatud ka inimeste ohutus. Näiteks tehnonõuetele mittevastavate hoonete puhul võib juhtuda, et kui kortermaja all on varjend ning tabamuse saades kukub maja kokku nii, et kogu maja varemed kukuvad varjumiskohale peale ja selle tulemusel lõhkeb kuumaveetoru, siis tapab inimesed hoopis see kuum vesi ehk varjumiskohast kortermaja all tegelikku kasu ei ole.

Seega soovib Kaubanduskoda rõhutada, et juhul kui hoonetele ehitatakse nõuetele vastavad varjendid, siis tegelikult peaksid kõik need hooned ka ise vastama nn kindlatele nõuetele, et kriisiolukorras päriselt inimesed varjendites turvaliselt olla saaksid. Samuti on oluline, et hooned, kuhu on rajatud varjumiskohad, tagaksid parimal võimalikul viisil inimeste ohutuse.

ESTONIAN CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY / ЭСТОНСКАЯ ТОРГОВО - ПРОМЫШЛЕННАЯ ПАЛАТА
TOOM-KOOLI 17, 10130 TALLINN / REG NO 80004733 / TEL: +372 604 0060 / KODA@KODA.EE / WWW.KODA.EE / WWW.ENTERPRISE-EUROPE.EE

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA ON SUURIM ETTEVÕTJAJD ESINDAV ORGANISATSIOON EESTIS, Kuhu kuulub ligi 3500 ettevõtet, kellest enamuse on väikese- ja keskmise suurusega. KAUBANDUSKOJA LIIKMED ANNAVAD ÜLE 40 PROTSENDI EESTI ETTEVÕTETE KÄIBEST, LIGI 40 PROTSENTI PUHASKASUMIST JA TASUVAD ÜLE 40 PROTSENDI RIIKLIKEST MAKSUDEST. KAUBANDUSKODA ESINDAB JA KAITSEB KÕIGI ETTEVÕTJATE ÜHISHUVE NING ON MITTERIIKLIK JA APOLIITILINE ORGANISATSIOON.

2. Määrus varjendite ja varjumiskohtade tingimustega

Eelnõu lisas 1 oleva rakendusakti kavandiga nr 3 sätestatakse näiteks nõuded varjenditele ja varjumiskohtadele ning rakendusakti kavandiga nr 4 sätestatakse varjumisplaani koostamise nõuded. Siiski ei ole tegelikult eelnõu lisas veel tegelikke nõudeid kirjas.

Kaubanduskoda soovib teada, kas on teada, millal plaanitavad nõuded selguvad või millal need avaldatakse? Soovime rõhutada, et ilma kõiki nõudeid teadmata on võimatu hinnata, milline on plaanitavate muudatuste tegelik ning koondmõju kõikidele osapooltele. Alles nõuete selgudes on võimalik näiteks tegelikult välja selgitada, kui palju rohkem hakkab maksma hoone ehitamine, mis nõuab ka varjumiskohta või varjendit. **Seega soovib Kaubanduskoda rõhutada, et seaduse eelnõu juures peab olema ka määruse eelnõu, kus on varjendite ja varjumiskohtade tingimused, ning alles siis on võimalik anda hinnang sellele, kuidas hakkavad muudatused kõiki osapooli tegelikult mõjutama. Hetkel on eelnõude mõjude hindamine ilma sisulise määruseta võimatu.**

3. Enne 2025. aastat püstitatud hoone

Eelnõu § 1 p 3 lg 8 kohaselt „*Hoonetes, mis on püstitatud või mille ehitusloa taotlus või ehitusteatis on esitatud enne 2025. aasta 1. septembrit ja mis vastab avaliku või mitteavaliku varjendi rajamise kohustusega hoone tunnustele, tuleb varjumisplaanis hinnata varjumiskoha kohandamise võimalust ning vastava võimaluse olemasolul kohandada hoonesse vastav varjumiskoht. Varjumiskoha kohandamise korraldab ehitise valdaja*”.

Sooviksime välja tuua, et kuigi kavandatud säte tagab võrdsust hoonete omanike vahel, siis tekib siiski ebavõrdne olukord nende ettevõtetega, kes lasid hoone ehitada näiteks 2024 aastal ilma varjumiskohata ning on tänu sellele saanud hoone ehitada näiteks 20% või 30% soodsamalt.

4. Hoone renoveerimine ja varjumiskoha/varjendi rajamine

Eelnõu § 1 p 3 lg-d 5 ja 6 sätestavad, millal tuleb rajada avalik või mitteavalik varjend. Lisaks sätestab eelnõu lisas 1 olev rakendusakti kavand nr 3 §-dega 9 ja 10, millal tuleb rajada avalik või mitteavalik varjumiskoht. Lisaks ütleb eelnõu § 5, et “*varjendi rajamise nõuet ei kohaldata hoonetele, mis on püstitatud või mille ehitusloa taotlus või ehitusteatis on esitatud enne 2025. aasta 1. septembrit*”.

Kaubanduskoda soovib täpsustada, kas juhul, kui mõnes hoones teostatakse näiteks suur remont või renoveerimine ning selle tulemusel muutub ta näiteks avaliku/mitteavaliku varjendi/varjumiskoha nõuetele vastavaks hooneks, siis kas sellisel juhul tuleb remondi või renoveerimise käigus luua ka varjend või varjumiskoht, isegi kui seda hoonel varasemalt ei olnud?

5. Varjendi ja varjumiskohta tingimuste kattumine

Eelnõu § 1 p 3 lg-d 5 ja 6 sätestavad, millal tuleb rajada avalik või mitteavalik varjend. Lisaks sätestab eelnõu lisa 1 olev rakendusakti kavand nr 3 §-dega 9 ja 10, millal tuleb rajada avalik või mitteavalik varjumiskoht.

Kaubanduskoja hinnangul on väga oluline, et oleks väga selge see, kellel on ja kellel ei ole varjendi ja varjumiskoha loomise kohustus ning et ei tekiks segadust, kellele mis nõuded kohaldavad.

Näiteks eelnõu lisa 1 olev rakendusakti kavand nr 3 § 9 kohaselt tuleb luua kaubandushoonele avalik varjumiskoht, kui hoone suletud brutopind on vähemalt 10 000 ruutmeetrit. Samas eelnõu § 1 p 3 lg 5 kohaselt tuleb luua avalik varjend kui püstitatakse hoone, mille kasutusotstarbest tulenevalt küllastavad seda rahvahulgad ja mille suletud brutopind on vähemalt 10 000 ruutmeetrit. Seega vastaks kaubandushoone, mille suletud brutopind on vähemalt 10 000 ruutmeetrit nii avaliku varjendi rajamise kui ka avaliku varjumiskoha loomise nõuetele. **Soovime teada, kas sellisel juhul tuleb kaubandushoonele luua varjend või varjumiskoht? Kaubanduskoja hinnangul ei tohiks eelnõuga tekkida topeltkohustust (nii varjendi kui varjumiskoha loomise kohustust), vaid piisama peab ühe loomisest.** Oluline on, et kõigile, kes peavad rajama varjendi või varjumiskoha oleks selge see, kumma nad rajama peavad ning millistele tingimustele see vastama peab.

6. Mõjuanalüüs

Kaubanduskoja hinnangul tuleb eelnõu seletuskirja juurde kuuluvat mõjuanalüüsi täiendada. **Kaubanduskoja hinnangul võiks eelnõu mõjuanalüüs sisaldada informatsiooni selle kohta, milline on varjendite ja varjumiskohtade loomise hinnanguline kulu (näiteks % ehituse maksumusest) hoonete puhul, kuhu tuleb rajada varjend või varjumiskoht.** Kuna hetkel ei ole täpselt teada varjendite/varjumiskohtade nõudeid, siis on raske hinnata, milline hakkab olema nende loomise eeldatav kulu. Hoonetesse loodavate varjendite/varjumiskohtade hinnanguline kulu aitaks osapooltel mõista, kui palju hakkab eelduslikult nende loomine maksma. **Lisaks ei ole seletuskirjas infot selle kohta, et avalike ja mitteavalike varjumiskohtade omanikele tulevad kulud seoses varjendite/varjumiskohtade hooldamisega ning kui suured need võivad hinnanguliselt olla.** Oleme seisukohal, et väga oluline on kajastada mõjuanalüüsis ka varjumiskohtade/varjendite hooldamiskulusid, sest juhul kui varjendeid/varjumiskohti ei hooldata, siis ei pruugi lõpuks kriisiolukorras need inimestele kaitset pakkuda.

7. Päästeameti roll mitteavalike varjendite/varjumiskohtade suhtes

Eelnõu § 1 p 2 lõike 2 kohaselt *“korraldab varjumist Päästeamet. Varjumise korraldamine hõlmab varjumiseks valmistumist, sealhulgas avalikkuse teadlikkuse tõstmist ja teavitamist. Varjumise korraldamisel teeb Päästeamet koostööd kohaliku omavalitsuse üksuste, asutuste ja isikutega”*. Eelnõu

seletuskirja lk-l 13 on täpsustatud, et “Päästeamet kontrollib avalike varjendite ja varjumiskohtade rajamist, korraldab nende tähistamise, teavitab nende asukohast ja annab varjumise korraldamiseks vajalikke suuniseid”. Lisaks on Päästeameti ülesanded kirjas eelnõu lisa 1 rakendusakti kavandis nr 2. Rakendusakti kavandi nr 2 § 1 kohaselt Päästeamet 1) peab avalike varjendite ja varjumiskohtade arvestust; 2) teavitab avalikkust avaliku varjendi ja varjumiskoha asukohast ja varjumise korraldusest oma kodulehel ja muul viisil; 3) korraldab varjumisteabe, sealhulgas varjumiskoha tähistuse ja juhiste esitamise puudega inimesele arusaadaval viisil; 4) koostab ja avaldab juhendeid ja soovitusi varjumise korralduse kohta; 5) sõlmib vajaduse korral kokkuleppe avalikuks varjumiskohaks sobiva ehitise omanikuga, et võtta ehitise või selle osa kasutusele avaliku varjumiskohana; 6) esitab ettepanekuid varjumise korralduse tagamiseks ja muutmiseks; 7) annab asjaosalistele nõu varjumise kohta.

Kaubanduskoda soovib välja tuua, et hetkel võib eelnõu, määruse ja seletuskirja lugejale jääda arusaamatuks see, milline on Päästeameti roll seoses varjumisega mitteavalikesse varjumiskohtadesse ja varjenditesse. **Näiteks sooviksime täpsustada, kas saame õigesti aru, et eelnõu rakendusakti nr 2 §-s 1 sätestatud ülesannete puhul, mille ees ei ole sõna avalike (st punktid 3, 4, 6 ja 7), on Päästeametil need kohustused ka mitteavalike varjendite/varjumiskohtade suhtes? Lisaks võiks meie hinnangul ka eelnõu seletuskirjast tulla selgelt välja see, mis on Päästeameti ülesanded avalike ja mitteavalike varjumiskohtade osas. Näiteks võiks eelnõu seletuskirja lk-l 13 olla ka kirjas ka see, milline on Päästeameti roll just mitteavalike varjendite/varjumiskohtade puhul. Sellisel juhul oleks lugejale kohe selge, milline on Päästeameti roll mitteavalike ja avalike varjendite/varjumiskohtade juures.**

8. Ohutu ja sobilik varjend/varjumiskoht

Eelnõu § 5 sisaldab sätet, mis ütleb, et “*Enne 2025. aasta 1. septembrit rajatud varjend või varjumiskoht peab olema varjumiseks sobilik ja kasutamiseks ohutu*”. Eelnõu seletuskirja lk-l 25 on täpsustatud, et “*Varjendile ja varjumiskohale, mis on rajatud enne 2025. aasta 1. septembrit, ei kohaldata eelnõukohase HOS-i § 16¹ lõike 14 ja EhS § 11 lõike 4 alusel kehtestatavat ministri määrust. Siiski peab saama sellist varjendit ja varjumiskohta eesmärgipäraselt kasutada, st see peab olema varjumiseks sobilik ja kasutamiseks ohutu*”.

Esmalt soovime välja tuua, et eelnõu § 1 p 2 sisaldab HOS-i § 16¹, kuid see ei sisalda lõiget 14. Samuti on ehitusseadustiku muudatused eelnõu §-is 4, kuid see ei sisalda ehitusseadustiku § 11 lg-t 4. Eelnevast tulenevalt ei ole võimalik aru saada, millised nõudeid on eelnõu seletuskirja lk-l 25 silmas peetud.

Lisaks soovisime teada, mille järgi hinnatakse seda, kas varjend/varjumiskoht on kasutamiseks ohutu ja varjumiseks sobilik? Kui seda ei tehta eelnõus või määruuses sätestatud varjendite/varjumiskohtade tingimuste järgi, siis mille alusel on võimalik veenduda, et need on sobilikud ja ohutud? Kes ja kuidas hakkab selle üle järelevalvet teostama?

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor

Ireen Tarto ireen@koda.ee